

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІ РОЗВИТКУ ВИЇЗНОГО ТУРИЗМУ ПІД ЧАС ВІЙНИ В УКРАЇНІ

До 2019 року Україна, її туристична галузь орієнтувалась на виїзний туризм, але COVID-19 та повномасштабна російсько-українська війна з 2022 року суттєво змінили туристичний ринок. Саме ці події обмежили міжнародний туризм та переорієнтували увагу на розвиток внутрішнього. Завчасне планування відпочинку втратило актуальність, і туристи почали обирати, як правило, короткочасні мандрівки до безпечних місць, у більш малолюдні території. Фактично бюджетні внутрішні подорожі стали популярними серед туристів України.

Проте попри складну ситуацію, українці продовжують подорожувати за кордон, хоча й з новими мотивами та обмеженнями. Війна змусила мільйони українців виїхати за кордон, що сприяло розвитку довготривалого та вимушеного туризму, а також змінило географію популярних напрямків [1]. Авіалінії, туристичні й транспортні компанії (серед них Wizzair, Finnair, Flixbus, Viking Line), залізничні компанії багатьох країн Європи, а також готелі на початку війни безкоштовно чи зі значною знижкою допомагали знайти прихисток українцям, які були змушені тікати від війни. Платформа Airbnb за посередництва гуманітарних організацій і з допомогою 48 тисяч хостелів забезпечила безкоштовним тимчасовим проживанням 100 тисяч українців [2].

Ситуація продовжує залишатися напруженою, за даними ООН, приблизно 4,6 млн. громадян покинули Україну [3]. Оскільки велика кількість населення переміщувалася в інших цілях без здійснення оплачуваної діяльності у місці, куди особа від'їжджає, тому дані масові переміщення населення за кордон та в західні регіони України із певними застереженнями можна назвати «вимушеним» туризмом.

Через спрощений візовий режим та гуманітарну підтримку українці обирають для виїзду Польщу, Німеччину, Чехію та Іспанію, де їм надають основну допомогу та можливість працевлаштування [3]. Якщо до війни основними мотивами виїзного туризму були відпочинок та екскурсії, то наразі переважають евакуаційні, трудові та освітні подорожі. Велика кількість українців виїжджає за кордон у складі гуманітарних місій або для збору допомоги для військових та постраждалих внаслідок війни.

Багато туристичних напрямків, які раніше були популярними, втратили привабливість через ризики та обмеження у транспортній логістиці. Популярними стали короткі відпустки за кордоном (в основному для жінок і дітей). Українські

туристи і на сьогоднішній день надають перевагу пакетам «all inclusive» і часто подорожують у теплі країни, як Туреччина чи Єгипет. Водночас для українських туристів нині критично важливою є відсутність на курортах росіян, тож популярними стають європейські країни, зокрема Іспанія, Італія, Греція, Чорногорія, Кіпр, Болгарія. Станом на 2023 рік у Греції потік туристів з України зріс на 59 % за рік, у Іспанії збільшення на 10 %, на Кіпрі зростання на 28 %, у Болгарії збільшення на 78 % [2]. Багато туристів почали мандрувати автвікою, для такого типу подорожі ідеально підходить Хорватія.

Війна в Україні суттєво вплинула на виїзний туризм, однак у 2023 – 2024 роках спостерігається поступове відновлення цього сегмента. Згідно з даними туроператора Join UP!, у літній період 2023 року (червень – серпень) послугами компанії скористалися 100743 українських туристи, з яких 98498 обрали закордонні курорти [1]. Це більш ніж удвічі перевищує показники аналогічного періоду 2022 року, що свідчить про відновлення попиту на виїзний туризм. У 2023 році повернулися доковідні терміни раннього бронювання: українці резервують готелі в середньому за 22 дні до поїздки, тоді як під час пандемії цей показник становив 15 днів.

Отже, війна кардинально змінила характер виїзного туризму з України. Нині він набув нових форм, у більшості випадків орієнтованих на безпеку, працевлаштування та соціальну адаптацію. Європейські країни залишаються основними напрямками через сприятливі умови для українських громадян. Попри складні умови, виїзний туризм серед українців демонструє тенденцію до відновлення. Збільшення кількості туристів, розширення географії подорожей та адаптація до нових реалій свідчать про стійкість та гнучкість українського туристичного ринку. У перспективі відновлення туристичної галузі пов'язане з завершенням війни та економічної стабілізації в Україні.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Карпенко Ю.В. Стан розвитку туризму в умовах війни та повоєнне відновлення / Ю.В. Карпенко, М.М. Логвин // Науковий вісник Полтавського університету економіки і торгівлі. Серія: Економічні науки. – 2023. – Випуск 2 (108). – С. 59–68.
2. Роїк О.Р. Шляхи розвитку туристичної сфери України у воєнний період / О.Р. Роїк, О.В. Недзвецька // Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія: Економічні науки. – 2022. – Випуск 46. – С. 11–15.
3. Агентство ООН у справах біженців. – Режим доступу: <https://www.unhcr.org/ua/resources> (дата звернення: 04.03.2025). – Назва з екрану.